

**VYBRANÉ SOCIOEKONOMICKÉ CHARAKTERISTIKY
MIKROREGIONU RAJHRADSKO****SELECTED SOCIO-ECONOMIC CHARACTERISTICS OF THE
MICROREGION OF RAJHRADSKO****BC. IVA DVO ÁKOVÁ**

Katedra regionální ekonomie a správy | *Dept. of Regional Economics and Administration*
Ekonomicko-správní fakulta | *Faculty of Economics and Administration*
Masarykova univerzita | *Masaryk University*
✉ *Lipová 41 a, 602 00 Brno, Czech Republic*
E-mail: iva.dvorakova@mail.muni.cz

Anotace

lánek se zabývá územím mikroregionu Rajhradsko, které se nachází v Jihomoravském kraji. Mikroregion Rajhradsko je dobrovolný svazek p ti obcí, který vznikl za úelem dlouhodobé spolupráce na celkovém rozvoji území. Hlavním cílem p ísp vku je analýza demografických a ekonomických údaj daného mikroregionu a jejich následná interpretace. V textu je analyzován vývoj obyvatel v jednotlivých obcích mikroregionu v letech 2002 a 2012, v etn sou asné vzd lanostní struktury obyvatelstva. Pozornost je v nována také podnikatelským subjekt m, u kterých p evafluje innost velkoobchodní a maloobchodní následovaná stavebnictvím a pr myslím. P estofle mikroregion Rajhradsko se prezentuje jako turistický region, je zde zastoupení subjekt podnikajících v innostech spojených s cestovním ruchem pom rn malé.

Klí ová slova

mikroregion Rajhradsko, mikroregion, dobrovolný svazek obcí, Jihomoravský kraj, ekonomická aktivita

Annotation

The article deals with the territory of the microregion of Rajhradsko which is located in the South Moravian Region. The Rajhradsko microregion is voluntary association of five municipalities that was established for the purpose of long-term cooperation with development of the region. The main objective of this contribution is to analyze demographic and economic data of the microregion and subsequently to interpret them. The development of the population in each municipality of the microregion between 2002 and 2012 as well as the current educational structure of the population is broken down in the text. The attention is also paid to business entities where wholesale and retail followed by construction industry predominate. Although the Rajhradsko microregion represents itself as a tourism region, the representation of enterprises related to tourism is rather small.

Key words

Rajhradsko microregion, microregion, voluntary association of municipalities, South Moravian Region, economic activity

JEL classification: R12

Úvod

Postupný rozvoj území související s vytvá ením lep-ích flivotních podmínek pro obyvatele, i se zvý-ením atraktivnosti daného území za úelem p ílákání nových podnikatelských subjekt se stává hlavní prioritou v t-iny obcí. Ov-em realizace rozsáhlej-ích projekt je p edev-ím u malých obcí

náro né, n kdy afl nemoflné. Tento problém se tak snaží e-it prost ednictvím spolupráce s dal-ími subjekty v území.

Pokud obce mají v úmyslu realizovat spole né zám ry, tak se jim naskýtá mořnost zalořit spole nou právnickou osobu, na kterou mohou p evést výkon ur íté innosti nebo poskytování slufby. Obec tak m fle spolupracovat s jinými obcemi na základ meziobecní spolupráce, nebo m fle navazovat spolupráci s dal-ími ve ejnými nebo soukromými subjekty v daném území (Jetmar, 2013). V eské republice obce p i vzájemné spolupráci nej ast ji volí formu dobrovolného svazku obcí (DSO). Jeho leny mohou být pouze obce a vykonávaná innost DSO musí spadat pod samostatnou p sobnost obcí nebo se musí jednat o innosti spojené s prosazováním spole ných zájm obcí. DSO zakládají v t-inou obce, které se nacházejí na uceleném území, které je ur eno p írodními, historickými i technickými hranicemi nebo jinými prvky, ale není to vřdy pravidlem. DSO lze d lit na monotematické svazky a mikroregiony. Monotematické svazky jsou zakládány za ú elem realizace n jaké specifické innosti (nap . výstavba silnice) a po ukon ení akce svazky obvykle zanikají. Naopak mikroregiony vznikají za ú elem dlouhodob j-í spolupráce, kdy cílem spolupráce je celkový rozvoj území (Galvasová a kol., 2007).

Dle ádovostní hierarchizace lze regiony d lit na subregiony, mikroregiony, mezoregiony a makroregiony. Mikroregiony jsou men-í území, ve kterých, na rozdíl od subregion , jifl obyvatelé mohou realizovat v-echny své pot eby. V rámci eské republiky jsou mikroregiony dále d leny na mikroregiony 1. ádu a mikroregiony 2. ádu. V mikroregionech 1. ádu je jifl v t-inou pln vyvinutá základní ob anská vybavenost a jejich centry se obvykle stávají obce s roz-í enou p sobností. Mikroregiony 2. ádu jsou obdobné jako okresy. V t chto mikroregionech je jifl ob anská vybavenost na vy-í úrovni, v centrech se vyskytují st ední -koly, divadla, polikliniky apod. (Pápol a kol. 2006).

Mořnosti rozvoje území se také ale odvíjejí od potenciálu, kterým dané území disponuje. Potenciál ur ítého území je p edstavován kombinací vlastností, kterými území disponuje, ale jejichřl vyuffití je ovliv ováno aktivitou obyvatel, polohou místa a velikostí disponibilního kapitálu. Obce, potařmo i regiony, jsou ovliv ovány kombinací t chto vstup p i stanovování optimální strategie (Binek a kol., 2010, str. 17).

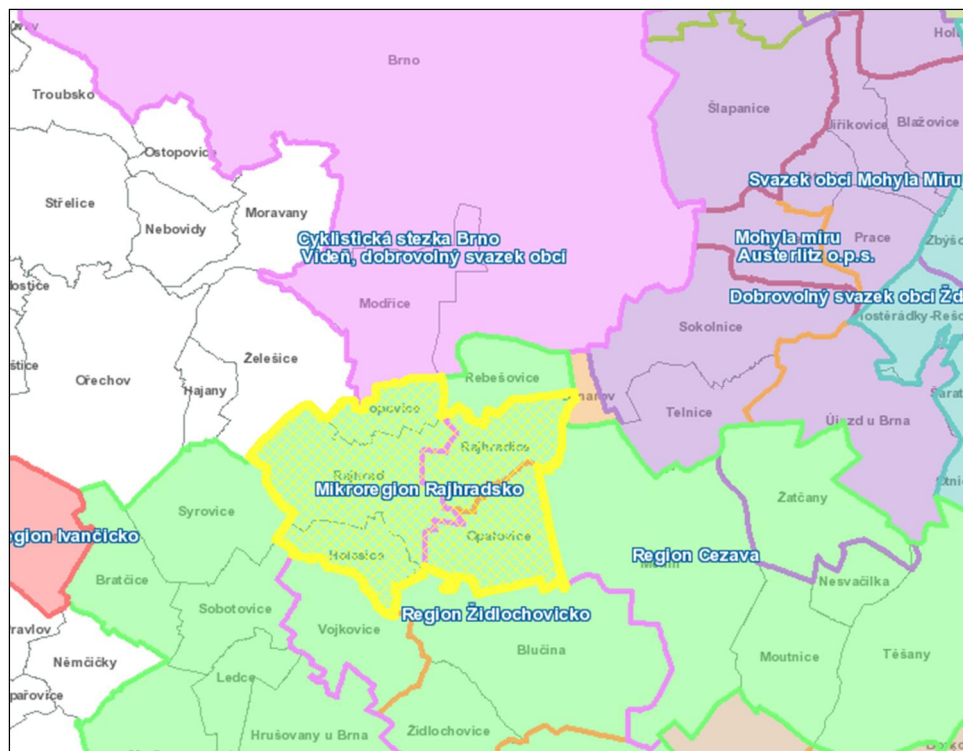
Cíl a metodika

Cílem p ísp vku je analyzovat vybrané socioekonomické charakteristiky mikroregionu Rajhradsko a jeho lenských obcí. K tomu byly vyuffity dostupné demografické údaje týkající se stavu obyvatelstva v jednotlivých obcích v letech 2002 afl 2012 a jeho rozd lení podle v ku a dosařeného vzd lání. U ekonomických ukazatel byla v nována pozornost podnikatelským subjekt m a jejich rozd lení podle právní formy a p evařující innosti, ale také nezam stanosti a po tu ekonomicky aktivního obyvatelstva v mikroregionu.

Mikroregion Rajhradsko

Mikroregion Rajhradsko se nachází p iblifn 12 kilometr jifl od Brna, na pomezí Bobravské vrchoviny a Dyjskosvrateckého úvalu. Je tvo en obcemi Rajhradice, Opatovice, Holasice, Popovice a m stem Rajhrad, které celkem zaujímají plochu p iblifn 27 km² (mikroregion Rajhradsko, 2014).

Obr. 1: Mikroregion Rajhradsko

Zdroj: Mapový server, 2014

Mikroregion vznikl 16. prosince 2003, kdy sdružení obcí založily obce Rajhrad, Opatovice a Popovice. O ty i roky později se ke sdružení připojily i obce Rajhradice a Holasice (mikroregion Rajhradsko, 2014). Dobrovolný svazek obcí byl založen především za účelem rozvoje cestovního ruchu, cykloturistiky, dopravní infrastruktury, občanské vybavenosti a všeobecné ochrany životního prostředí (RIS, 2014). Spolupráce obcí má také napomáhat ke koordinaci územních plánů a strategického rozvoje území, podpoře kultury a sportu, společenského života, zdravotnictví, ale také k rozvoji podnikání a sociálních služeb i zabezpečování identity obcí. Nejvyšším orgánem mikroregionu Rajhradsko je valné shromáždění, které se schází nejméně jednou za rok a je tvořeno zástupci všech členů svazku. Další orgánem je tříčlenná revizní komise, která zasedá minimálně dvakrát do roka.

Členové tohoto kontrolního orgánu jsou voleni na období dvou let valným shromážděním, které má i pravomoc je odvolávat. Funkci statutárního orgánu plní předseda, který jedná jménem svazku. Předseda je volen rovněž na dva roky. Při jeho nepřítomnosti jej zastupuje místopředseda, pro kterého také platí ustanovení o předsedovi (mikroregion Rajhradsko, 2014).

Všechny tyto obce se rovněž nacházejí v Regionu Hlavočkovicko a je součástí místní akční skupiny zvané Podbrněnsko. MAS Podbrněnsko sdružuje obce, neziskové organizace, podnikatele a občany, které se nacházejí na území regionů Pohořelicko a Hlavočkovicko. Cílem této MAS je zvelebování regionů a obcí nacházejících se na jejím území a podpora malých a středních podnikatelů včetně pomoci neziskovými subjekty (MAS Podbrněnsko, 2014).

Výsledky

Počet obyvatel v jednotlivých obcích za posledních deset let narostl. U většiny obcí je možné sledovat změny v desítkách obyvatel, ale například u města Rajhradu se jedná o stovky obyvatel. V procentním vyjádření se počet obyvatel Rajhradu zvýšil o 23 %. Největší procentní nárůst byl však zjištěn u obce Popovice (80 %).

Tab. 1: Vývoj po tu obyvatel v letech 2002-2012 (k 31. 12.)

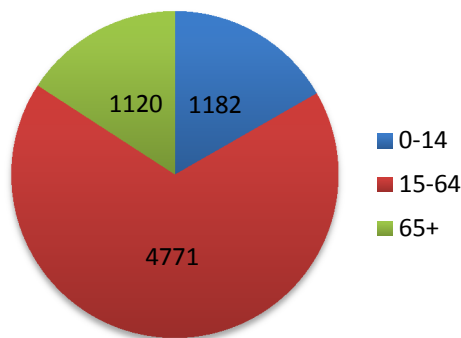
	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Holasice	863	872	883	881	889	901	897	903	899	950	1 026
Opatovice	965	962	968	976	972	982	987	974	976	999	1 033
Popovice	261	289	324	288	248	323	324	352	317	358	365
Rajhrad	2 707	2 697	2 722	2 775	2 824	2 870	2 904	3 012	3 126	3 193	3 335
Rajhradice	1 184	1 204	1 213	1 204	1 200	1 229	1 207	1 226	1 255	1 290	1 314

Zdroj: vlastní zpracování dle eský statistický ú ad (2014)

Jako první je možné, dle údaj uvedených v tabulce, sledovat změny, kterými prošla obec Holasice. Tato obec zaznamenala za posledních deset let nár st celkem o 163 obyvatel (19 %). Tento nár st byl z p eváfné ásti zp soben migrací obyvatelstva, p írozený p ír stek tvo il jen nepatrnou ást. U obce Opatovice není nár st obyvatel jifl tak velký (7 %). Ve srovnání s Holasicemi není p ír stek ani poloví ní. Za posledních deset p íbylo v obci celkem 68 obyvatel. Stejn jako v obci Holasice i v Opatovicích jsou v t-í změny v po tu obyvatel viditelné afl od roku 2011. Nejmen-í obec mikroregionu, obec Popovice zaznamenala za sledované období p ír stek p esn o 104 obyvatele. U Popovic docházelo v pr b hu let, vzhledem k velikosti obce, k celkem velkým skokovým zm nám, jak v pozitivním, tak negativním slova smyslu. Do roku 2004 docházelo stále k nár stu. B hem dal-ích -esti let lze pozorovat neustálé výkyvy, které se ustálily afl v roce 2010. Nejv t-í změnou, co se tý e absolutního po tu obyvatel, prošlo m sto Rajhrad. B hem sledovaných deseti let se po et obyvatel zvý-il celkem o 628 osob. Od roku 2009 se stav obyvatel zvy-uje p íblifl o 100 obyvatel za rok. Jako poslední prošla změny v po tu obyvatel i obec Rajhradice, jejífl stav obyvatel se od roku 2002 navý-il o 130 obyvatel (11 %).

D leflitý ov-em není pouze vývoj po tu obyvatel, ale také jejich v k. Následující graf ukazuje v kové slofení obyvatel nacházejících se v mikroregionu Rajhradsko.

Obr. 2: V kové slofení obyvatelstva mikroregionu Rajhradsko k 31. 12. 2012

Průměrný věk: 40,02

Zdroj: vlastní zpracování dle eský statistický ú ad (2014)

Pr m rný v k obyvatel v mikroregionu Rajhradsko je 40,02 let, což je lehce pod v kovým pr m rem R, který ke konci roku 2011 dle eského statistického ú adu inil 41,1 let. Co se týká v kového pr m ru, tak je na tom nejlépe obec Holasice, kde pr m rný v k obyvatel dosahuje 38,4 let. Naopak nejvy-í pr m rný v k je v rámci mikroregionu zaznamenán v obci Opatovice, kde iní 41 let. V grafu lze vid t, fle ve v kovém rozmezí od 15 do 64 let se v mikroregionu Rajhradsko nachází celkem 4 771 obyvatel. Nad hranicí 65 let je to celkem 1 120 obyvatel, což je o n co mén obyvatel, než t ch, kte í se nachází ve v kové skupin 0 afl 14 let.

Tab. 2: Obyvatelstvo dle dosaženého vzd lání k 26. 3. 2011

	Holasice	Opatovice	Popovice	Rajhrad	Rajhradice	celkem
bez vzd lání	1	4	0	13	2	20
základní v . neukon .	145	179	40	432	222	1 018
st ední bez maturity	311	377	92	955	471	2 206
st ední s maturitou	185	188	64	766	232	1 435
nástavbové	17	17	5	80	18	137
vy–í odborné	8	5	3	49	4	69
bakalá ské	13	14	4	61	17	109
magisterské	41	41	40	321	64	507

Zdroj: vlastní zpracování dle eský statistický ú ad (2014)

Dle údaj z vý-e uvedené tabulky lze vid t, fle nej ast j–ím dosaženým vzd láním u obyvatel mikroregionu a zároveň i v každé lenské obci je vyu ení, tedy vystudování st ední –koly bez maturity. Jako dal–í následuje úplné st ední vzd lání, tedy s maturitou. P ekvapivé je, fle t etím nej ast j–ím dosaženým vzd láním je základní vzd lání v etn neukon eného, kterého dosáhlo v rámci mikroregionu celkem 1 018 osob. Je nutné ov–em zmínit i pom rn vysoký počet osob s vysoko–kolským vzd láním, tedy celkem 616 obyvatel, z nichfl v t–ina dosáhla magisterského vzd lání.

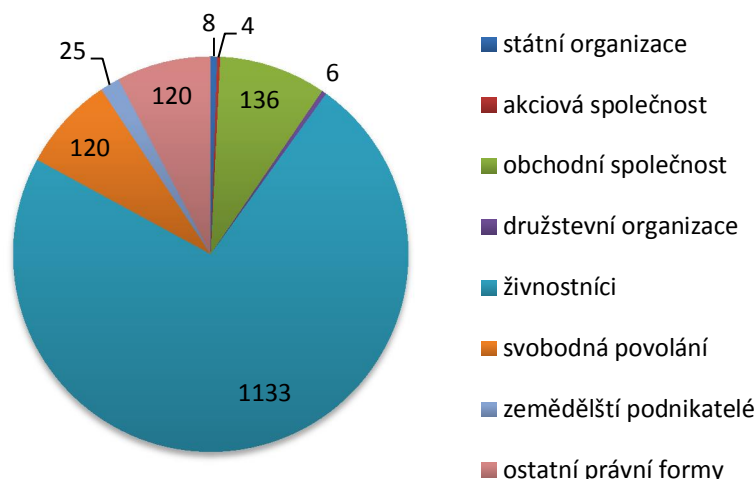
Tab. 3: Ekonomicky aktivní obyvatelstvo a míra nezam stanosti v obcích mikroregionu Rajhradsko

rok 2011	Holasice	Opatovice	Popovice	Rajhrad	Rajhradice	celkem
nezam stanost	5,4%	7,8%	5,2%	6,2%	6,7%	6,3%
EAO	447	513	145	1 631	659	3 395

Zdroj: vlastní zpracování dle eský statistický ú ad (2014)

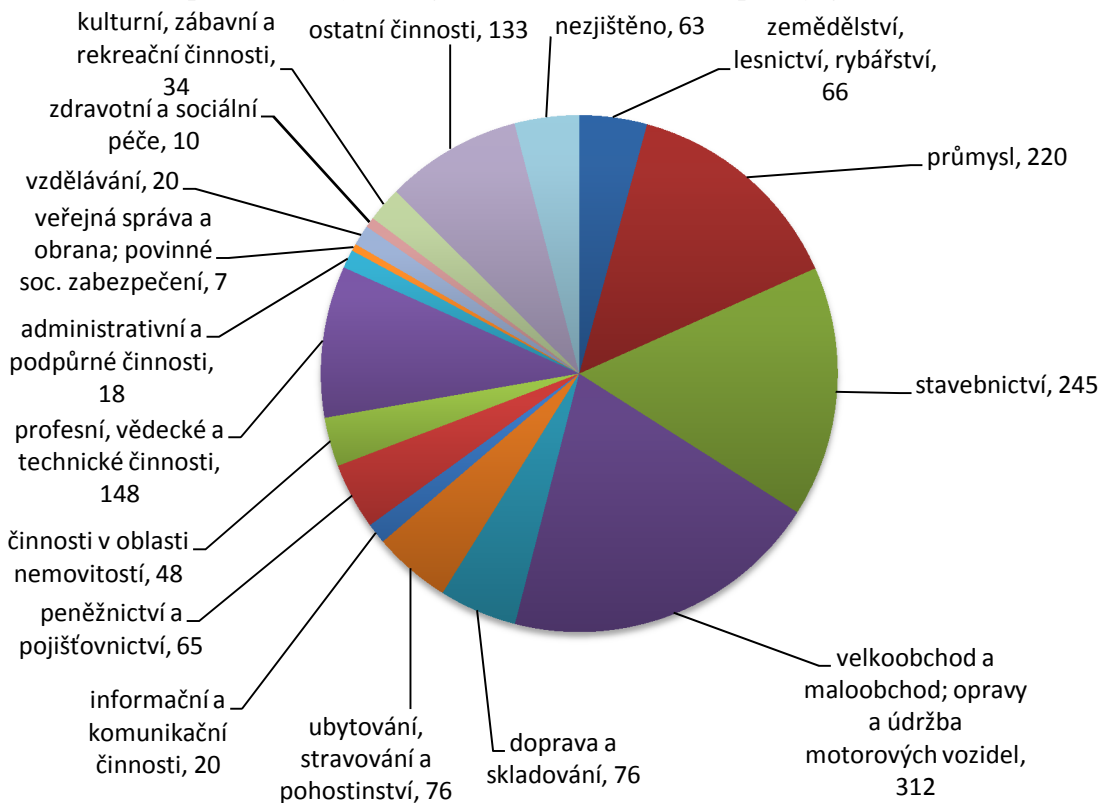
S dosaženým vzd láním souvisí také míra nezam stanosti v mikroregionu. V tabulce 3 lze vid t, fle v roce 2011 dosahovala registrovaná míra nezam stanosti v mikroregionu Rajhradsko 6,3%, což je o n co málo mén nefl celorepublikový pr m r, který v té dob dle eského statistického ú adu inil 6,7%. Této hranice v rámci mikroregionu dosahuje pouze obec Rajhradice a o jeden procentní bod ji p evy–uje obec Opatovice s mírou nezam stanosti 7,8%.

S mírou nezam stanosti je také spojen nedostatek pracovních p íležitostí, zvlá–t v p ípad men–ích obcí. Jediným e–ením je tedy dojífl ka do zam stnání nebo založení vlastní íivnosti. V následujícím grafu je možné vid t zastoupení jednotlivých právních forem podnikatel na území mikroregionu Rajhradsko.

Obr. 3: Rozd lení podnikatelských subjekt v mikroregionu dle právní formy

Zdroj: vlastní zpracování dle eský statistický ú ad (2014)

V nejv t-í mí e je v mikroregionu zastoupeno živnostenské podnikání. Jako dal-í jsou v mikroregionu tém stejným dílem zastoupeny obchodní společnosti, svobodná povolání (tedy fyzické osoby, které podnikají podle jiného než živnostenského zákona a zákona o zemědělství) a ostatní právní formy. Akciové společnosti se v mikroregionu nacházejí pouze ty i, a to dv v obci Holasice a dv ve městě Rajhrad. V Holasicích se jedná o firmu DIVORSIO a.s., která pronajímá a spravuje vlastní a pronajaté nemovitosti a firmu JMB investment a.s. zabývající se zprostředkovatelskou činností realitních agentur. V Rajhrad má sídlo firma Evropská úroveň a.s. zabývající se pronájmem nemovitostí a firma CORAL SYSTEMS, a.s., která vyrábí elektronické součástky.

Obr. 4: Rozd lení podnikatelských subjekt v mikroregionu dle provádějí innosti

Zdroj: vlastní zpracování dle eský statistický ú ad (2014)

Jak je z p edchozího grafu patrné, nejvíce podnikatelských subjekt v mikroregionu provozuje innosti spadající do oboru velkoobchod a maloobchod. Spole n s pr myslem a stavebnictvím p edstavují celkem 50% v-ech podnikatelských subjekt v mikroregionu Rajhradsko. Naopak celkem malá je skupina podnikatel provozující innost v zem d lství, lesnictví a rybá ství. I kdyfl na p eváfné v t-in území mikroregionu se nachází právná p da, tak se zde nachází pouze 66 podnikatelských subjekt provozující tuto innost. Ne mnoho podnikatelských subjekt také provozuje innosti spojené s cestovním ruchem. V ubytování, stravování a pohostinství podniká celkem 76 subjekt , z nichfl 41 se nachází p ímo v Rajhrad . A stejné je to i v oblasti kulturní, zábavní a rekrea ní innosti, ve které podniká celkem 34 subjekt , rovn fl s velkou p evahou se sídlem v Rajhrad .

Záv r

V rámci mikroregionu Rajhradsko spolupracuje celkem p t obcí, z nichfl nejn-í na rozlohu i po et obyvatel je m sto Rajhrad. U tém v-ech obcí do-lo v letech 2002 afl 2012 k nár stu obyvatel. Nejn-í nár st lze p ípsat m stu Rajhrad, kde p íbylo celkem 628 obyvatel. Tato zm na je z velké ásti pravd podobn zp sobena v poslední dob rostoucí výstavbou byt a rodinných dom . V kový pr m r za celý mikroregion, který íní 40 let, se nachází lehce pod hranicí celorepublikového pr m ru. Co se týká vzd lanostní struktury obyvatel mikroregionu, tak u nejn-í ásti obyvatelstva je nejvy-í dosažené vzd lání st ední -kola bez maturity a následn st ední -kola s maturitou. Problém je, fle ve v t-in obcí se nenachází ani základní -kola nebo jen první stupe a je tedy nutné za vzd láním dojíft t. S tím rovn fl souvisí i míra nezam stnanosti v mikroregionu, která se svými 6,3% p íblífluje pr m ru za celou eskou republiku. U rozd lení podnikatelských subjekt bylo mofné vid t, fle p eváfná ást podniká v oblasti velkoobchodu a maloobchodu a oprav a údrfb motorových vozidel. Spole n se stavebnictvím a pr myslem tvo í celkem 50% v-ech podnikatelských subjekt v mikroregionu. I p esto, fle mikroregion Rajhradsko podle údaj , které uve ej uje na svých internetových stránkách, p sobí jako turistická oblast, tak po et subjekt podnikajících v oblasti cestovního ruchu je pom rn malý. Celkem provozuje innosti v oblasti ubytování, stravování a pohostinství v etn kulturní, zábavní a rekrea ní innosti pouhých 7% ze v-ech podnikatelských subjekt . Co se týká právní formy jednotlivých podnikatelských subjekt , tak zde p evafluji íivnostníci, kte í tvo í celých 73%. Naopak akciové spole nosti se v mikroregionu vyskytují pouze ty i a to v obci Holasice a m st Rajhrad.

Literatura

- [1] BINEK, J. a kol., (2010). *Rozvojové mofnosti obcí.* Praha: Ministerstvo pro místní rozvoj R. ISBN 978-80-87147-29-0.
- [2] *eský statistický ú ad.*, (2014). [online]. [cit. 2014-04-02]. Dostupné z: <<http://www.czso.cz/>>
- [3] GALVASOVÁ, I. a kol., (2007). *Spolupráce obcí jako faktor rozvoje.* Brno: Georgetown. ISBN 978-80-86251-20-2.
- [4] JETMAR, M., (2013). The importance of the territorial district of municipality with extended power (ORP) for regional development and its possible use in solving common tasks within the original competence of municipalities. In *16th International Colloquium on Regional Sciences. Conference Proceedings.* Brno: Masarykova univerzita. pp. 358-365. ISBN 978-80-210-6257-3. DOI 10.5817/CZ.MUNI.P210-6257-2013-44.
- [5] *Mapový server.*, (2013). [online]. [cit. 2014-03-28]. Dostupné z: <<http://mapy.crr.cz>>
- [6] *MAS Podbrnnsko: slune ný kraj.*, (2014). [online]. [cit. 2014-03-28]. Dostupné z: <<http://www.podbrnnsko.cz/>>
- [7] *Mikroregion Rajhradsko.*, (2014). [online]. [cit. 2014-04-01]. Dostupné z: <<http://www.mikroregion-rajhradsko.cz/>>
- [8] PÁPOL, T., PAVLAS, M. a kol., (2006). *Problémy mikroregion p í tvorbu spole ných projekt .* Hradec Králové: Civitas per populi. ISBN 80-903813-1-6.
- [9] *RIS: Regionální informa ní servis.*, (2012-2014) [online]. [cit. 2014-04-01]. Dostupné z: <<http://www.risy.cz/>>

P ísp vek byl zpracován v rámci projektu specifického výzkumu Role aktér a význam nástroj regionálního rozvoje v podmínkách znalostní ekonomiky (MUNI/A/0783/2013).